

**Sikorskiego 6
Dom
Stanów Ziemi** **7**

**Winnice HIKI, MARCINOWICE
i POD WIEŻĄ**

To jeden z najstarszych budynków użyteczności publicznej w Zielonej Górze. Został zbudowany w latach 1690-1692 na potrzeby samorządu powiatowego. Odbiwały się w nim sejmiki stanów ziemskich, które zajmowały się m.in. wyborem urzędników czy sprawami porządkowymi. W XVIII w. był jednym z najbardziej okazałych budynków w Zielonej Górze, bogatsi mieszkańcy chętnie organizowali tu przyjęcia weselne. W Domu Stanów Ziemi gościli znamienite osobistości. Nocowali tu m.in. król Polski i elektor Saksonii August II Mocny, a także królowie Prus – Fryderyk Wilhelm I i Fryderyk II Wielki. W latach 1858-1945 w budynku znajdowała się winiarnia *Zum Alten Fritz*. W menu były m.in. ostrzygi z Ostendy, astrachański czarny kawior i raki. Piwnica składa się z kilku pomieszczeń. W największym zobaczymy sklepienia krzyżowe wsparte na centralnym filarze, a w mniejszych sklepienia kolebkowe i kolebkowe na gurtach. Ściany są wykonane w konstrukcji kamienno-ceglanej.

**Plac Słowiański 10
Srebrna Góra** **8**

**Winnice FOLWARK PSZCZEW,
OD NOWA i SAINT VINCENT**

W 1861 roku bracia Carl i Heinrich Mannigelowie założyli wytwórnię win i winiaków przy dzisiejszym placu Słowiańskim. Należała do najważniejszych i największych zakładów tej branży w historii Zielonej Góry. Mannigelowie są zaś uznawani, podobnie jak np. Seydelowie, za jedną z najznamienitszych winiarskich rodzin w dziejach miasta. Zabudowania Mannigelów składały się m.in. z podpiwnicznej wytwórni wina i destylarni. Imponująca była zwłaszcza pojemna leżakownia o długości ponad 50 metrów. W 1907 roku budynki wytwórni Mannigelów kupił Hugo Bethke, przedsiębiorca z branży winiarskiej i przetwórstwa owocowego. Po II wojnie światowej przejął je Lubuska Wytwórnia Win, która uruchomiła tutaj rozlewnię i magazyn win importowanych. Później mieściły się tu magazyny Państwowego Przedsiębiorstwa Kolportażu „Ruch”. Dziś pofabryczny kompleks należy do hotelu Ruben, znajduje się w nim restauracja Srebrna Góra. W dawnej piwnicy Mannigelów funkcjonuje winiarnia oraz sala konferencyjno-koncertowa.

Plac Słowiański 26 **9**

Winnica WINNOGÓRA

O winiarskiej historii samego domu nie wiemy zbyt wiele. Znajduje się u podnóża łagodnego wzniesienia, dzisiejszego placu Słowiańskiego, blisko ul. Jedności (dawnego traktu prowadzącego z Wrocławia do Berlina) i placu Pocztowego. Sąsiaduje z budynkami sądu i pocztowymi. Sam plac Słowiański to dawny cmentarz św. Trójcy. Zlikwidowano go w 1818 r., a na pustym placu utworzono targ. W sąsiedztwie domu znajdował się szachulcowy kościół św. Trójcy, jeden z pierwszych miasteczka. W XVI-XVII w. odprawiano tam nabożeństwa dla mieszkańców Grünbergu polskiego pochodzenia. Obecnie na placu się m.in. sądy. W dawnej Resursie (plac Słowiański 9) mieści się natomiast Wydział Prawa Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Dom przeszedł gruntowny remont. Mieszczą się w nim m.in. kancelarie adwokackie. Biorąc pod uwagę pięknie sklepioną piwnicę, można przypuszczać, że jego historia sięga co najmniej I połowy XIX w. Jednak cakiem możliwe, że jest znacznie starszy.

Lisowskiego 14 **10**

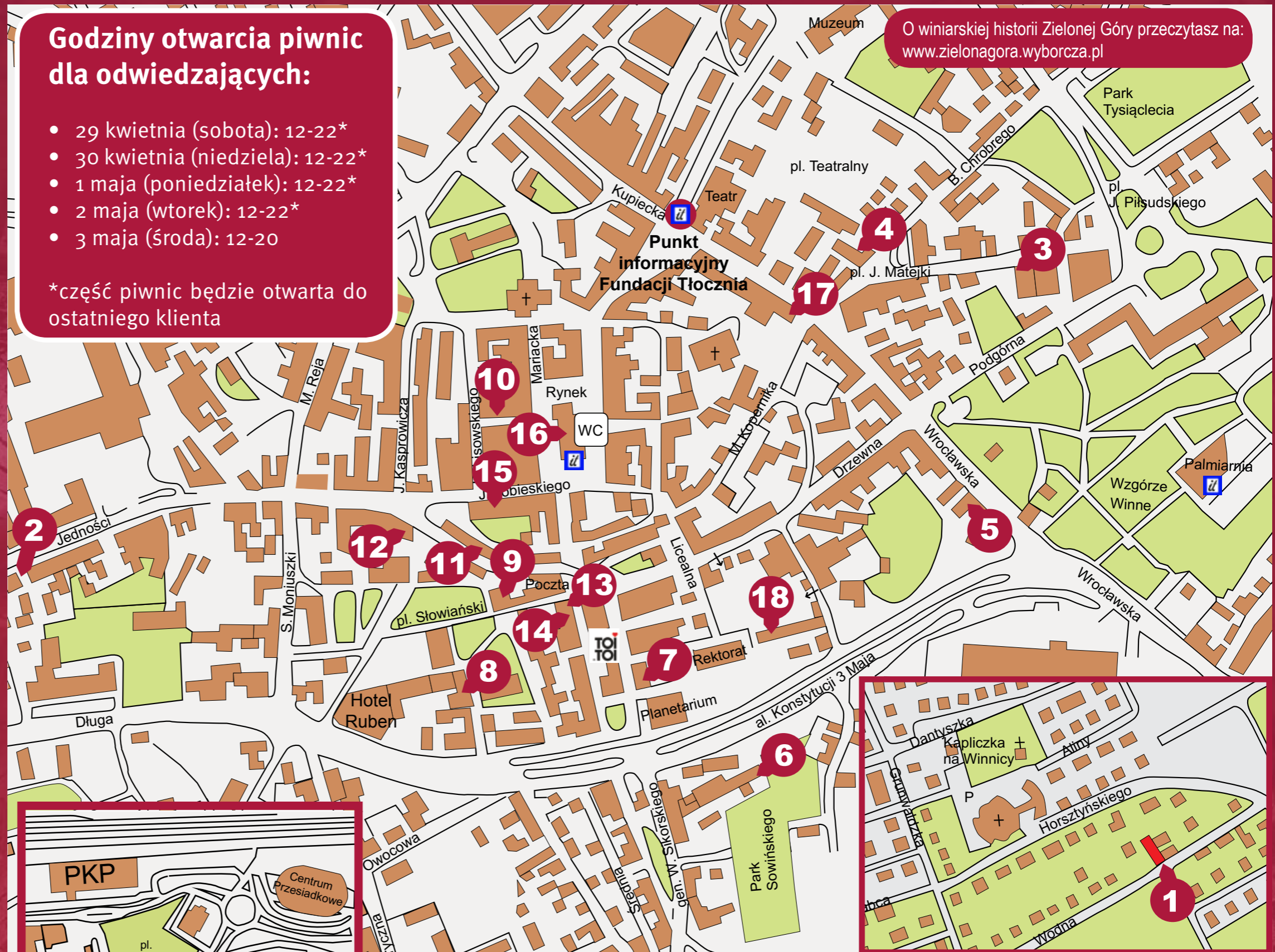
Winnica SAGANUM

O winiarskiej historii domu przy ul. Lisowskiego 14 nie wiemy zbyt wiele. W zielonogórskim archiwum nie zachowały się informacje dotyczące przy-
runkowych kamienic. Jednak na podstawie wyglądu i rozmiaru piwnicy można sądzić, że niemal na pewno służyła celom winiarskim. Zastosowane rozwiązania architektoniczne, w tym krzyżowe sklepienie oraz kształt i rozmiar użytych do budowy piwnicy cegieł sugerują jej starą, być może średniowieczną metrykę. Dzisiejsza ulica Lisowskiego to przedwojenna Schulstrasse, czyli Szkolna. Nazwę ulica zawdzięcza szkole fryderycjańskiej, którą zbudowano tu w 2. połowie XVIII wieku. Była to wówczas największa szkoła w mieście. Uczęszczano do niej około 300 uczniów. Dzięki ogłoszeniom zamieszczanym w zielonogórskich gazetach, wiemy, że w XIX wieku przy ul. Lisowskiego mieszkało wielu winiarzy. Część z nich to rzemieślnicy, dla których uprawa winorośli i produkcja wina były dodatkowym zajęciem.

Godziny otwarcia piwnic dla odwiedzających:

- 29 kwietnia (sobota): 12-22*
- 30 kwietnia (niedziela): 12-22*
- 1 maja (poniedziałek): 12-22*
- 2 maja (wtorek): 12-22*
- 3 maja (środa): 12-20

*część piwnic będzie otwarta do ostatniego klienta

SCENA GŁÓWNA FESTIWALU – wstęp wolny na wszystkie wydarzenia
Dziedziniec Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego – ul. Chrobrego 1-3-5

- 29 kwietnia (sobota): 11.00 – uroczyste otwarcie Festiwalu / 17.00 – pokaz kulinarny Roberta Makłowicza / 20.00 – degustacja komentowana win lubuskich prowadzona przez Roberta Makłowicza
- 30 kwietnia (niedziela): 19.30 – Orkiestra Na Dużym Rowerze
- 1 maja (poniedziałek): 19.30 – Stanisław Soyka Kwartet
- 2 maja (wtorek): 19.30 – Olga Bończyk z zespołem
- 3 maja (środa): 19:30 – Paulina Gołębiowska z zespołem

Jedności 3 **11**

**Winnice CANTINA
i POD WINNĄ GÓRĄ**

To jeden z kilku budynków w Zielonej Górze, które postawił Jeremias Siegmund Förster, nestor znamienitego zielonogórskiego rodu Försterów. Reprezentacyjną siedzibą rodu był sąsiedni budynek przy ul. Jedności 5, w którym gościli m.in. cara Rosji Aleksandra I czy króla Prus Fryderyka Wilhelma III. Budynek przy Jedności 3 powstał na przełomie XVIII i XIX w. przy trakcie prowadzącym z Wrocławia do Berlina. Od północy graniczy z murami miejskimi, choć znajduje się już poza ich obrębem. Warto zwrócić uwagę na urokliwy zielony skwer na tyłach domu. W cieniu dorodnej wierzyby można odpocząć od zgietku deptaka. Tuż obok znajduje się fragment dawnych murów miejskich. Pod budynkiem znajdują się okazałe piwnice przykryte dwoma sklepieniami krzyżowymi. Przez kilkadziesiąt lat w budynku mieścił się wyszynk, później także zajazd. Restauracja działała tu, choć krótko, również w polskiej Zielonej Górze. Dziś mieszczą się tu kancelarie notarialne i adwokackie.

Jedności 10 **12**

Winnica ADAM PŁOŃSKI

Majestatyczny budynek przy ul. Jedności 10 powstał w pierwszych latach XIX wieku. Zbudował go Jeremias Siegmund Förster, nestor znamienitego rodu Försterów, zasłużonego dla zielonogórskiego włókiennictwa i winiarstwa. W historii Grünbergu budynek zapisał się jako *Hotel Reischsadler* (pol. Orzeł Rzeszy). Po wojnie mieścił się tam bar Autostop, a później Karmazyn. Dziś na parterze znajduje się bar Van Tho z daniami kuchni chińskiej i wietnamskiej. Na szczególną uwagę zasługuje żelazny żuraw, który jest wmurowany w ścianę bramy przejazdowej. Służył do opuszczania do piwnicy beczek z winem. Na ścianie wiszą też oryginalne wrota. Cztery lata temu podczas remontu zostały zastąpione współczesnymi, ale stylizowanymi na historyczne. Do głębokich, sklepionych kolebkowo piwnic, prowadzą kręcone schody. Piwnice, dziś częściowo poszatkwane na komórki lokatorskie, są wyjątkowe w skali całej Zielonej Góry. Są drugie co do wielkości w mieście w kamienicy mieszkalnej.

Grottgera 1 **13**

**Winnice MOZÓW
i WZGÓRZA CISOWSKIE**

Pierwotna mуровana kamienica przy ulicy Artura Grottgera 1 powstała prawdopodobnie u schyłku XVII w. Wskazują na to technologia budowy murów, zastosowany materiał budowlany oraz zachowane do dzisiaj elementy wystroju elewacji frontowej. Pod kamienicą znajduje się piwnica winiarska. Z korytarza do komórki piwnicy prowadziły dwa wejścia. W obu są widoczne charakterystyczne zniszczenia dolnych partii otworów, które powstały na skutek częstego wtaczania beczek. W kamienicy przy Herrenstrasse 1 (dzisiaj Grottgera 1) w 1887 roku jest wzmiankowany destylator M. Rinke. Destylarnia znajdowała się prawdopodobnie na zapleczu kamienicy, wzdłuż dzisiejszej ul. Wawrzyniaka. Od końca XIX wieku na parterze kamienicy swój sklep miał rzeźnik Adolf Schön. Warto zwrócić uwagę na ręcznie malowane kafle (wystroj dawnego sklepu) z motywami roślinnymi i zwierzęcymi.

O winiarskiej historii Zielonej Góry przeczytasz na: www.zielonagora.wyborcza.pl